

Цивілізація статусу

Головний герой фантастичної повісті Р. Шеклі «Цивілізація статусу» потрапляє на Омегу, планету злочинців і вигнанців, де середня тривалість життя становить три роки. Декому щастить прожити довше, утім, подібне трапляється не часто. Героєві доводиться подолати чимало випробувань, щоб вибороти своє право на спокійне життя в новому світі. Однак думки про земне минуле не дають спокою ані йому, ані його друзям. Чи зможе він повернутися на Землю? І що чекає на нього після повернення?

РОБЕРТ ШЕКЛІ

ЦИВІЛІЗАЦІЯ СТАТУСУ

Анотація

Головний герой фантастичної повісті Роберта Шеклі «Цивілізація статусу» потрапляє на Омегу, планету злочинців і вигнанців, де середня тривалість життя становить три роки. Декому щастить прожити довше, утім, подібне трапляється не часто.

Героєві доводиться подолати чимало випробувань, щоб вибороти своє право на спокійне життя в новому світі. Однак думки про земне минуле не дають спокою ані йому, ані його друзям. Чи зможе він повернутися на Землю? І що чекає на нього після повернення?

ISBN 978-966-993-202-0

ЦИВІЛІЗАЦІЯ СТАТУСУ

Ані

Розділ 1

Повернення до свідомості було повільним і болісним. Це була ніби довга мандрівка крізь час. Він марив. Долав щільні шари сну, пробиваючись від уявного початку всього суцього. Ось він витяг псевдоподію із первісного мулу, і ця псевдоподія належала йому. Він був амебою, яка містила у собі його сутність, потім — рибою із власною своєрідною індивідуальністю, тоді — мавпою, не схожою на всіх інших мавп. І нарешті він став людиною. Якою саме людиною? Він бачив себе невиразно, не розрізняючи рис обличчя, його рука міцно стискала лазерну зброю, біля його ніг лежав труп. Ось якою людиною він був.

Нарешті він прийшов до тями, протер очі і чекав, допоки зможе щось пригадати. Жодних спогадів не зринало. Навіть власного імені. Він поспіхом сів, силкуючись повернути пам'ять. Коли йому це не вдалося, то озирнувся навколо, шукаючи бодай якоїсь підказки.

Він сидів на ліжку в маленькій сірій кімнатці. З одного боку від нього були зачинені двері, з іншого у ніші крізь завісу виднівся тісний туалет. Світло надходило у приміщення з якогось прихованого джерела, можливо, із самої стелі. У кімнаті було лише ліжка і один стілець.

Він оперся підборіддям на руку і заплющив очі. Спробував визначити, що саме знає і що з цього може впливати. Він знав, що він людина, вид *Homo sapiens*, мешканець планети Земля. Може розмовляти мовою, про яку знає, що це англійська. Це означало, що існують й інші мови?

Він знав звичні назви речей: кімната, світло, стілець. Володів крім цього певною кількістю загальних знань. Розумів також, що є багато важливих речей, яких він не знає наразі, але які колись знав.

Щось, мабуть, сталося зі мною.

Щось таке, що могло скінчитись й гірше. Якби це зайшло трохи далі, він міг би залишитися бездумною істотою без мови, яка не усвідомлює себе людиною, чоловіком, землянином. Щось йому таки залишилось.

Але коли він намагався вийти подумки за межі відомих йому основних фактів, то потрапляв у темну заповнену жахом царину. *Не заходити.* Досліджувати свій власний розум було так само небезпечно, як подорожувати... куди? Він не зміг знайти потрібної аналогії, хоча й підозрював, що їх існує чимало.

Я, мабуть, хворів.

Це було єдине розумне пояснення. Він був людиною із спогадом про колишні спогади. Він повинен був свого часу мати це безцінне багатство, про яке наразі міг лише здогадуватись з обмежених доказів, які у нього були. Колись він, мабуть, мав конкретні спогади про птахів, дерева, друзів, родину, свій суспільний статус, можливо, дружину. Тепер міг лише припускати існування цих спогадів. Колись він міг казати: «Це схоже на...» або «Це мені нагадує...». Тепер ніщо йому нічого не нагадувало і речі були лише такими, якими вони є самі по собі. Він втратив здатність порівнювати і протиставляти. Він більше не міг аналізувати сьогоденне з точки зору пережитого у минулому.

Це має бути лікарня.

Ну звичайно. Тут його лікують. Добрі лікарі намагаються відновити його пам'ять, його ідентичність, здатність до логічного мислення, щоб він зміг дізнатись, ким і чим є. Це дуже шляхетно з їхнього боку. Він відчув, як сльози вдячності забриніли на очах.

Він підвівся і повільно пройшовся своєю невеличкою кімнаткою. Підійшовши до дверей, виявив, що їх замкнено. Замкнені двері спричинили у нього миттєву паніку, яку він жорстко притамував. Можливо, він раніше був не при собі. Але наразі він цілком володіє собою. Вони побачать це. І нададуть

йому всі можливі для пацієнта пільги. Він поговорить про це з лікарем.

Він чекав. Через якийсь час за дверима почулися кроки коридором. Він сів на край ліжка і слухав, намагаючись стримувати хвилювання.

Кроки зупинилися біля дверей. Розсувна панель відчинилась і показалося чиєсь обличчя:

— Як ви почуваетесь?

Він підійшов до панелі і побачив, що до нього звертається чоловік у коричневому однострої, з предметом, який нагадує зброю, біля паска. Цей чоловік, безперечно, був охоронцем. У нього було грубувате непроникне обличчя.

— Не могли б ви сказати мені моє ім'я? — попросив він охоронця.

— Називайте себе Чотириста другий, — сказав охоронець, — це номер вашої кімнати.

Йому це не сподобалось. Але Чотириста другий все ж було краще, ніж взагалі нічого. Він запитав охоронця:

— Чи давно я хворію? Чи я одужую?

— Так, — відповів охоронець не надто впевненим тоном, — головне — поведіться спокійно. Дотримуйтеся правил. Так буде найкраще.

— Звичайно, — погодився Чотириста другий, — але чому я нічого не можу згадати?

— Ну, так воно завше і буває, — відказав охоронець і зібрався йти.

Чотириста другий вигукнув:

— Зачекайте! Ви не можете просто так мене залишити, ви мусите сказати мені бодай щось. Що зі мною сталося? Чому я у цій лікарні?

— Лікарні? — сказав охоронець. Він повернувся до Чотириста другого і посміхнувся, — що дало вам підставити вважати, що це лікарня?

— Просто припустив, — відповів Чотириста другий.

— Ваше припущення хибне. Це в'язниця.

Чотириста другий згадав своє видіння про вбиту людину. Це був сон чи спогад?

У відчаї він звернувся до охоронця:

— У чому мене звинувачують? Що я зробив?

— Ви про це дізнаєтесь, — сказав охоронець.

— Коли?

— Після приземлення, — сказав охоронець, — наразі готуйтеся до зборів.

Охоронець пішов. Чотириста другий сів на ліжку і спробував поміркувати. Він дещо таки дізнався. Він у в'язниці, і в'язниця має приземлитись. Що це все означає? Чому в'язниця повинна приземлитись? І що це ще за збори?

* * *

Чотириста другий досить плутано сприймав все, що сталося далі. Невідомо, скільки минуло часу. Він сидів на своєму ліжку, намагаючись зібрати до купи відомі йому факти про себе. Йому здалось, що почувся дзвінок. А потім двері його кімнати розчахнулись.

Що відбувається? Що це означає? Чотириста другий підійшов до дверей і визирнув у коридор. Він був дуже схвильований, але не хотів залишати кімнату без дозволу охорони. Прийшов охоронець.

— Все гаразд, — сказав охоронець, — вам нічого не загрожує. Ідіть прямо коридором.

Охоронець злегка підштовхнув його. Чотириста другий пішов. Він бачив, як відкриваються двері інших камер, інші люди виходять у коридор. Спочатку це нагадувало вузький струмочок, але чим далі вони йшли, тим більше і більше чоловіків скупчувалося у проході. Майже всі виглядали

збентежено, ніхто не розмовляв. Лише охоронці одноманітно вигокували:

— Рухайтесь далі, продовжуйте рухатись вперед.

Вони дістались великої круглої зали. Роззи-рнувшись, Чотириста другий побачив вздовж стін балкон, на якому через кожні кілька кроків стояли озброєні охоронці. Їх присутність видавалася тут непотрібною — цей натовп збентежених чоловіків і наміру не мав влаштовувати бунт. Чотириста другий подумав, що присутність тут похмурих охоронців має символічне значення. Вони найкраще нагадували щойно пробудженим чоловікам важливий факт їхнього життя — те, що вони були в'язнями.

Через кілька хвилин на балкон вийшов чоловік у темному однострої.

Він підняв руку, закликаючи до уваги, хоча в'язні й без того, не змигнувши оком, спостерігали за ним. Хоча біля нього не було видимих засобів для підсилення звуку, його голос гучно прогрімів через всю залу.

— Розмова піде про індоктринацію, — сказав він, — слухайте уважно і намагайтеся засвоїти те, що я вам казатиму. Ці факти є дуже важливими для вашого існування.

В'язні не зводили з нього очей. Доповідач продовжував:

— Все, що ви наразі маєте — це та остання година, відколи ви прокинулись у ваших камерах. Ви зрозуміли, що не можете згадати ваше колишнє життя — навіть ваші імена. Все, що у вас є, — це мізерний набір загальних знань, достатній, щоб підтримувати контакт із реальністю. Я не додаю багато до того, що вам відомо. Усі ви, перебуваючи на Землі, були злісними і розпусними злочинцями, людьми найгіршого ґатунку, які втратили будь-яке право вважатися громадянами Держави. У менш освічені часи вас було б страчено. У наш час вас депортували.

Доповідач простягнув руки, щоб заспокоїти гомін, який промайнув аудиторією. Він вів далі:

— Ви всі — злочинці. І вас об'єднує одне — нездатність дотримуватися основних обов'язкових правил людського суспільства. Ці правила необхідні цивілізації для її функціонування. Порушуючи їх, ви вчинили злочини проти всього людства. Тому людство відкидає вас. Ви створювали перешкоди нормальній діяльності цивілізованого суспільства, і вас відправили у світ, де панують люди вашого штибу. Тут ви можете скласти свої власні правила і помирати за ними. Ось це і є саме та свобода, якої ви прагнули, — недолуга і руйнівна свобода росту ракових клітин.

Доповідач витер лоба і щиро поглянув на в'язнів.

— Але може статись, — промовив він, — що для когось із вас можлива реабілітація. Омега, планета, до якої ми прямуємо, — це ваша планета, місце, яким повністю керують в'язні. Це світ, де ви могли б почати заново, без упереджень щодо вас, із чистого аркушу! Ваше минуле життя забудьте. Не намагайтеся його згадати. Такі спогади лише стимулювали б ваші злочинні нахили. Будемо вважати, що ви народилися знову у момент пробудження у ваших камерах.

Неквапні, розмірені слова промовця мали якусь гіпнотичну властивість. Чотириста другий прислухався, його блукаючий погляд зупинився на блідому чолі оратора.

— У новому світі, — говорив той, — ви відроджуєтесь наново, але з необхідним усвідомленням свого гріха. Без цього ви не зможете б боротися із злом, притаманним вашим особистостям. Пам'ятайте це. Пам'ятайте, що неможливою є втеча, і не існує для вас вороття. Сторожові кораблі, оснащені новітньою лазерною зброєю, патрулюють небо Омеги вдень і вночі. Ці кораблі покликані знищити все, що підніметься більш ніж на п'ятсот футів над поверхнею планети — нездоланий бар'єр, який жоден в'язень не зможе обминути. Візьміть до уваги ці факти. Вони складають правила, які повинні керувати вашим життям. Поміркуйте над тим, що я сказав. А тепер приготуйтеся до посадки.

Доповідач вийшов. Якийсь час в'язні просто дивилися на те місце, де він щойно стояв. Потім виник невпевнений гомін, який за мить стих. Чоловікам не було про що розмовляти. В'язням, які не пам'ятали свого минулого, не було на чому ґрунтувати роздуми про своє майбутнє. Вони не могли обмінюватись особистим досвідом, якого наразі у них не було.

Чоловіки, які занадто довго перебували в самоті ув'язнення, сиділи мовчки. Сторожа на балконі стояла як статуї, відсторонені і безликі. Раптом потужне двигтіння струснуло підлогу зали кількома хвилями. Потім воно змінилося незначною вібрацією. Чотириста другий відчув, немов невидима вага почала тиснути на голову і плечі.

Голос із гучномовця вигукнув:

— Увага! Корабель щойно приземлився на Омезі. Незабаром почнемо висаджуватись.

* * *

Останні хвилі вібрації згасли, підлога під ногами злегка похитувалась.

В'язнів, все ще так само мовчазних і запаморочених, вишикували у довгу колону і вивели із зали. У супроводі охоронців вони попростували нескінченним коридором. Чотириста другий таким чином отримав певне уявлення про розміри корабля.

Далеко попереду він бачив сонячне проміння, яке яскраво вирізнялось на тлі блідого освітлення коридору. Його частина колони наблизилась до джерела сонячного світла, і Чотириста другий зрозумів, що воно летиться із відкритого люка, через який виходять в'язні.

У свою чергу Чотириста другий пройшов через люк, спустився довгим трапом і опинився на твердому ґрунті. Він стояв на відкритій, освітленій сонцем площі.

Охоронці вишикували висаджених в'язнів у шеренги. З усіх боків Чотириста другий бачив натовп глядачів, які спостерігали за подією.

Пролунав голос із гучномовця:

— Відгукуйтесь, коли називається ваш номер. Наразі вам буде повідомлено ваші особисті дані. Відповідайте негайно, коли пролунає ваш номер.

Чотириста другий відчував слабкість, він дуже втомився. Навіть його ідентичність наразі не викликала у нього цікавості. Усе, чого йому хотілося, — це лягти спати або мати змогу обміркувати своє становище. Він озирнувся і мимохідь побачив величезний зоряний корабель позаду, а навколо — охоронців і глядачів. Над головою помітив чорні цятки, які рухались на тлі блакитного неба. Спочатку Чотириста другий подумав, що це птахи. Потім, придивившись, зрозумів, що це і є сторожові кораблі. Вони його не надто зацікавили.

— Номер перший! Відповідайте!

— Тут, — відіззався голос.

— Номер перший, ваше ім'я Вейн Саусхолдер, тридцять чотири роки, група крові А-L2, індекс AR-431-C. Винен у зраді.

Коли голос замовк, із натовпу пролунало гучне вітання. Натовп аплодував зрадницьким діянням в'язня і вітав його на Омезі.

Імена зачитувались за списком, і Чотириста другий, розморений на осонні, навстоячки дрімав і слухав перелік вбивств, крадіжок і всіляких збочень. Нарешті вигукнули його номер.

— Номер чотириста другий.

— Тут.

— Номер чотириста другий, ваше ім'я Вілл Бар-рент, вік 27 років, група крові О-L3, індекс JX-221-P. Винний у вбивстві.

Натовп знову збадьорився, але Чотириста другий заледве почув їхню реакцію. Він намагався привчити себе до думки, що має ім'я. Справжнє ім'я замість номера. Баррент. Він сподівався,

що не забуде його, повторював своє ім'я подумки знову й знову і ледь не пропустив останнє повідомлення з гучномовця корабля.

— Новоприбулі отримують свободу на Омезі. Вам нададуть тимчасове житло на майдані А-2. Будьте обачні і обережні у своїх словах і діях. Дивіться, слухайте й вчіться. Закон вимагає від мене попередити вас, що середня тривалість життя по прибутті на Омегу становить приблизно три земні роки.

Минув певний час, поки останні слова дійшли до свідомості Баррента. Він все ще обмірковував новину про набуте ним ім'я. І поки що не роздумував над тим, до чого може призвести та обставина, що він у якості вбивці опинився на планеті злочинного світу.

Розділ 2

Нових в'язнів привели до ряду казарм на майдані А-2. Їх налічувалося близько п'ятисот осіб. Вони ще не були людьми, це були сутності, чиї спогади не сягали за межі минулої години. Сидячи на ліжках, «новонароджені» з загостреною цікавістю розглядали свої власні тіла, свої руки і ноги. В'язні дивилися один на одного і бачили, як ще не сформовані їхні особистості відображаються в очах у інших. Вони ще не були достоту людьми, але, однак, не були й дітьми.

У них залишилися непевні абстракції, розпливчасті привиди спогадів. Дорослішання проходило швидко, народжуючись зі старих звичок і особистих рис, які наче шматочки не до кінця обірваних ниток пов'язували їх із колишнім життям на Землі.

Нові чоловіки чіплялися за неясні спогади про колись відомі їм концепції, ідеї, правила. За кілька годин їхня флегматична стриманість почала відходити. Вони ставали наразі чоловіками. Особистостями. Із заляканої штучної одноманітності почали виникати різкі відмінності. Натура кожного із п'ятисот стверджувалась, і в них почало проявлятися те, що вирізняло їх колись від інших.

Вілл Баррент відстояв у черзі, щоб подивитися на себе в дзеркалі у казармі. Нарешті він побачив приємного на вигляд молодика з витонченими рисами обличчя, прямим носом і каштановим волоссям. Чоловік мав вольове, чесне лице, не позначене будь-якими сильними пристрастями. Баррент спантеличено відійшов — це було обличчя незнайомця.

Пізніше, уважніше оглядаючи себе, він не міг знайти ні шрамів, ні чогось іншого, що відрізняло б його тіло з поміж тисячі інших. Руки його не мали слідів фізичної праці. Баррент був радше жилавим, ніж мускулястим. Йому було цікаво, яку роботу він мав на Землі.

Вбивство? Він нахмурився. Він не був готовий це прийняти.
Хтось поплескав його по плечу.

— Як ви почуваетесь?

Баррент обернувся і побачив перед собою широкоплечого рудого здорованя.

— Непогано, — відказав Баррент, — ви були у списку переді мною?

— Саме так. Номер чотириста перший. Деніс Форен.

Баррент назвав навзаєм своє ім'я.

— Ваш злочин? — запитав Форен.

— Вбивство.

Форен кивнув, дещо вражений.

— А я фальшивомонетник. Ви б ніколи не здогадались, дивлячись на мої руки, — він простягнув дві масивні лапи, вкриті рідким рудим волоссям, — але я відчуваю їхню майстерність. Мої руки зберегли пам'ять, як ніяка інша частина тіла. На кораблі я сидів у камері й дивився на свої руки. Вони свербіли. Вони прагнули взятись до роботи. Але решта мене не могла пригадати, до якої саме.

— І що ж ви зробили? — спитав Баррент.

— Я заплющив очі і відпустив руки на волю, — сказав Форен, — і перш, ніж я це усвідомив, вони повели мене до дверей камери і зламали в них замок, — він підняв величезні руки, милуючись ними, — мої розумні бісенята!

— Зламали замок? — запитав Баррент, — а ви ж сказали, що ви фальшивомонетник.

— Ну, так, — відказав Форен, — це було моїм основним фахом. Але пара вмілих рук може зробити багато чого. Я підозрюю, що мене лише спіймали за підробку грошей, але я міг також відкривати сейфи. Мої руки знають забагато як для просто фальшивомонетника.

— Ви дізналися про себе більше, ніж я, — сказав Баррент, — а мені все це ніби сниться.

— Ну, це лише початок, — не вгавав Форен, — повинен бути якийсь спосіб дізнатися більше. Головне — ми на Омезі.

— Авжеж, — буркнув Баррент.

— Не так це й погано, — заспокоїв його Форен, — ви ж чули, що сказав той чоловік? Це наша планета!

— З середньою тривалістю життя три земні роки, — нагадав Баррент.

— Мабуть, просто лякають. Це можуть бути самі балачки, — не здавався Форен, — я б не надто вірив охоронцям. Головне, у нас є своя планета. Ви ж чули, як вони нам сказали: «Земля відкидає вас»? Нова Земля! Та кому вона потрібна? У нас є своя планета. Ціла планета, Баррент! І ми вільні!

— Правильно, друже, — заподажливо озвався маленький чоловічок, уникаючи прямого погляду, — мене звать Джо, насправді Жуан, але я віддаю перевагу архаїчній формі з ароматом кращих часів. Панове, я не міг не підслухати вашу розмову і я усією душею згоден із нашим рудоволосим другом. Розгляньмо надані нам можливості! Земля нас відкинула? Чудово! Нам теж буде краще без неї. Всі ми тут рівні, вільні люди у вільному суспільстві. Без усіляких одностроїв, охоронців, солдатів. Просто покаянні колишні злочинці, які хочуть мирно жити.

— За що ви сюди потрапили? — запитав Баррент.

— Сказали, що я кредитний шахрай, — відповів Джо, — мені соромно визнавати, але я не можу пригадати, що це означає. Але, можливо, якимось дізнаюся.

— Можливо, влада має якісь засоби для відновлення пам'яті, — припустив Форен.

— Влада? — обурено вигукнув Джо, — що ви маєте на увазі під владою? Це наша планета. Ми тут всі рівні. Жодної влади не може бути. Ні, друзі, всі ці дурниці ми залишили на Землі. Ось ми...

Він зненацька затнувся. Двері казарми розчахнулись, і увійшов дебелий чоловік. Мабуть, це був давній мешканець

Омеги, оскільки не мав на собі сірої тюремної форми, а був одягнений у яскравий жовтий із синім одяг. Біля паска на його широкій талії висіли пістолет і ніж. Він став при дверях, вперши руки в боки і пильно дивлячись на новоприбулих.

— Ну? — вимовив він — ви що ж, новачки, не впізнаєте Квестора? Ану встати!

Жоден із чоловіків не поворухнувся.

Обличчя Квестора почервоніло.

— Напевно, мені доведеться вас трохи навчити поваги.

Ще до того, як він дістав зброю з кобури, новоприбулі підхопились на ноги. Квестор поглянув на них і наче знехотя засунув зброю назад у кобуру.

— Що ви маєте знати насамперед, — промовив Квестор, — то це ваш статус на Омезі, — у вас його просто *немає*. Ви — пеони, а це означає, що ви *ніщо*.

Він зачекав хвилину, а потім виголосив:

— А тепер слухайте уважно, пеони. Я поясню вам ваші обов'язки.

Розділ 3

— Що ви насамперед повинні зрозуміти, — вів далі Квестор, — так це те, хто ви є. Це дуже важливо. І я скажу вам, хто ви. Ви пеони, найнижчі з низьких. Ви не маєте жодного статусу. Немає нікого нижчого за вас, окрім мутантів, але вони взагалі не люди. Хтось має якісь запитання?

Квестор зачекав. Жодних запитань ні в кого не було, він продовжив:

— Я пояснив вам, ким ви є. Перейдемо до того, ким є всі інші на Омезі. Перш за все, всі є вищими за вас, але деякі з них вищі за інших. Одразу над вами — Мешканці, які не надто від вас відрізняються, ще вище — Вільні громадяни. Вони носять на пальці бронзовий перстень їхнього статусу, а їхній одяг чорного кольору. Статус у них також не надто високий, але набагато вищий за ваш. Якщо пощастить, деякі з вас зможуть стати Вільними громадянами.

Далі йдуть привілейовані класи, які відрізняються різними відповідними символами їхнього рангу — наприклад, золотими сережками, як у класу Хаджі. Зрештою ви дізнаєтесь про всі знаки і прерогативи різних рангів і ступенів. Окремо стоять священики. Хоча вони не мають привілейованого звання, їм надаються певні імунітети і права. Вам все зрозуміло?

Усі присутні в казармі ствердно забурмотіли. Квестор продовжував:

— Тепер поясню, як вам потрібно поводитись, коли зустрічаєте будь-кого вищого за рангом. Як пеони ви зобов'язані з повагою вітати Вільного громадянина за його повним титулом. Із привілейованими особами, такими як Хаджі, ви говорите лише у тому випадку, якщо вони звертаються до вас, а потім стоїте перед ними, опустивши очі додолу і склавши руки перед собою. Ви не залишаєте Привілейованого громадянина, допоки він не надасть на це дозвіл. Ви за жодних обставин не

сидите у його присутності. Це зрозуміло? Вам потрібно буде дізнатись ще багато чого. Наприклад, моя посада Квестора підпадає під класифікацію Вільного громадянина, але надає мені певні прерогативи привілейованих.

Квестор глянув на чоловіків, щоб переконатися, що вони все зрозуміли.

— Ця казарма — ваш тимчасовий дім. Я склав для вас графік прибирання. Ви можете звертатись до мене із запитаннями, коли вам завгодно, але дурні чи зухвалі запитання можуть каратись каліцтвом або смертю. Просто пам'ятайте, що ви найнижчі із низьких. Якщо запам'ятаєте це, то, можливо, зможете залишитися живими.

Квестор кілька хвилин постояв серед цілковитої тиші. Тоді сказав:

— Протягом наступних кількох днів ви всі будете приставлені до різних робіт. Дехто з вас вирушить на германієві шахти, хтось — на риболовний флот, декого будуть готувати до інших професій. Тим часом наразі ви можете оглянути Тетрагід.

Помітивши, що його не зовсім зрозуміли, Квестор пояснив:

— Тетрагід — це назва міста, в якому ви знаходитесь. Це найбільше місто на Омезі, — він на мить замислився, — правду сказати, це єдине місто на Омезі.

— Що означає назва Тетрагід? — запитав Джо.

— Хто його знає, — відказав Квестор, — я гадаю, це одна із старих земних назв, які часом роздобувають скренери. Хоч би там що, будьте обачніші, коли виходите в місто.

— Чому? — запитав Баррент.

Квестор посміхнувся.

— А про це, пеоне, ти дізнаєшся сам.

Він обернувся і вийшов із казарми.

Коли він пішов, Баррент визирнув у вікно і побачив занедбаний майдан, а за ним — вулиці Тетрагіду.

— Ви збираєтесь піти туди? — запитав Джо.

— Авжеж, — відповів Баррент, — ви зі мною?
Кредитний шахрай похитав головою:

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі,
придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ